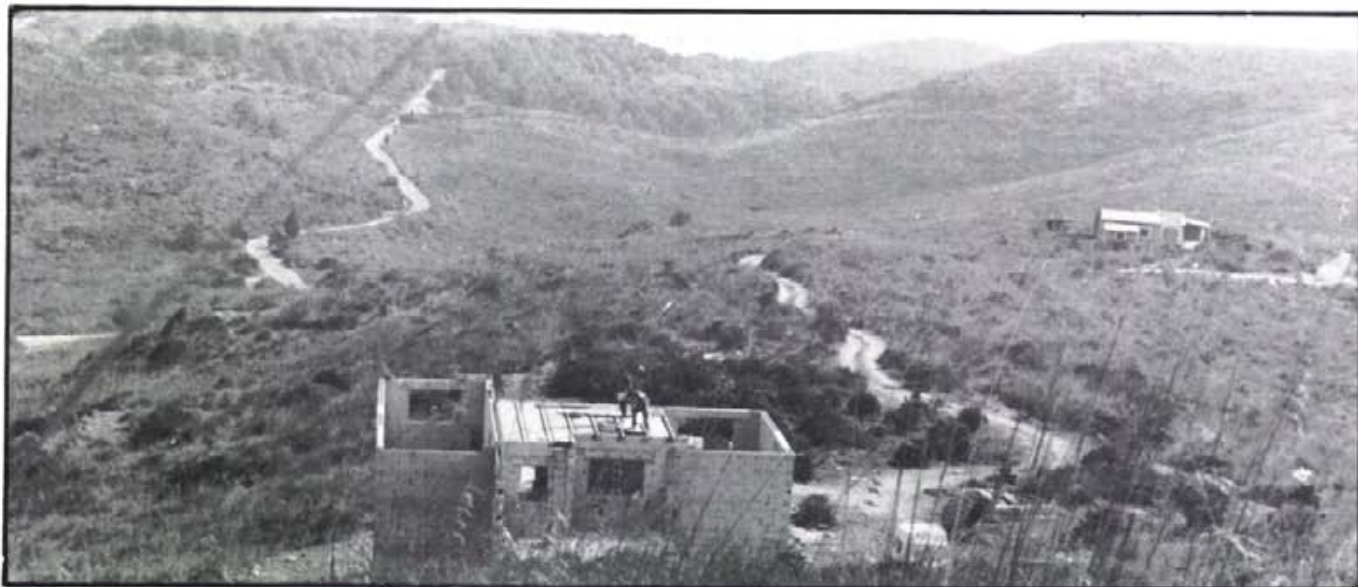

Sa Duaia : un paisatge en perill

L'Ajuntament ha ordenat novament la paralització de les obres de construcció d'un xalet a Sa Duaia. La llicència d'edificació d'aquest xalet va esser concedida per la Comissió Provincial d'Urbanisme durant el període de Suspensió de Llicències decretat per l'Ajuntament en aquest indret

entre d'altres, durant la confecció de les Normes Subsidiàries.

L'Ajuntament ha interposat un recurs contenciós administratiu contra la decisió de la Comissió Provincial d'Urbanisme de concedir aquesta llicència. Hores d'ara les obres continuen. Editorial pàg. 3

Sa Fira 89

Sa Fira compta amb un ampli programa d'activitats.

Sumari

HEM PARLAT AMB EN JOAN SARASSATE pag.7

DE LA COLONIA: el camping té una capacitat per a 500 persones pag.4

PASSAT FESTES: Ens recorda la majoritària participació del poble. pag. 6

XERRIM XERRAM: aquesta vegada ens ha sortit un poc verd pag. 12

A MES DE LES HABITUALS SECCIONS, AGENDA, ESPORTS etc.

Agenda

SA FIRA - 89

- M** Cavalls i Ponys Galesos
Plaça del Pes dia 10
Club Hípic Artanenc
- O**
- S** Canaris i Ocells Domest.
Sa Central dia 10 Matí
Socdad. Ornit. Artanenca
- T**
- R**
- E**
- S** Concurs Ca de Bestiar
Gran Via, dia 10 10:15 h

- E**
- X** Ariane Pandelis
Aquarel·les, Na Batlessa
- P**
- O**
- S**
- I** Artesania Local
Brodats i Pauma
Na Batlessa
- C**
- I**
- O**
- N**
- S** Jeroni Ginard
Ceramica, dia 10
Taulera d'en Murtó

- B**
- A**
- S** Dissabte 19:00 i 21:00
Sanimetal - Ciutat
Perles - Gesa Alcudia
Diumenge, 18:00 i 20:00
Semifinal
Final
- K**
- E**
- T** Divendres 20:00(Femení)
Artà - Jovent

- T**
- E**
- A** "Els Veinats... Veinadegen"
Grup Escenic Artanenc
Teatre P.P. F.F. dia 10, 21:30
- T**
- R**
- E**

- B**
- A** Plaça del Mercat, 21:30 h
Dissabte dia 9 C. T. E.
- L**

CONCURS MONOGRAFIC DE CA DE BESTIAR SA FIRA 89

ARTÀ, 10 DE SETEMBRE GRAN VIA-A LES 10'30 H.

CLUB ESPANYOL DE CA DE BESTIAR

AJUNTAMENT D'ARTÀ

GRUP ESCÈNIC ARTANENC

"Es Veinats... Veinadetjan"

AJUNTAMENT D'ARTÀ

GOVERN BALEAR

CONSELLERIA D'EDUCACIÓ I CULTURA

SA FIRA 10 de Setembre

ORGANITZA: C. Esportiu Sant Salvador

PATROCINA: AJUNTAMENT D'ARTÀ

BARRUT I TORNEIG SA FIRA 8-9 I 10 DE SETEMBRE

ORGANITZA: C. Esportiu Sant Salvador

PATROCINA: AJUNTAMENT D'ARTÀ

Col·laboren:

ES REBOT ELECTRO HIDRAULICA SA NOSTRA

COMERCIAL ARTÀ SANIMETAL RENAULT ARTÀ

BAR RIA ESPLAI MÁRMOLÉS ARTÀ OPTICA ARTÀ

ELS DIES	TEATRE LLIURE
8,9	"Les Noces de Figaro"
i 10	Auditorium, Palma
	22:00

DISSABTE	Antics BLAUETS de Lluch
30	Obres Inedites de P. MARTORELL
	ESGLÉSIA DEL CONVENT
	21:00

	CINEMA JUVA		CALA RAJADA			
* Killers Klowns *	8	22:30	9	21:15	10	21:15
* Agarraló como puegas *	8	21:15	9	22:30	10	22:30
* Presidente por Accidente *	15	22:30	16	22:30	17	21:15
* Slipstream * (La Furia del Viento)	15	21:15	16	21:15	17	22:30
* Usted Primero por Favor *	22	21:15	23	21:15	24	21:15
* Mi Novia es una Extraterrestre *	22	22:30	23	22:30	24	22:30

DOBLERS PÚBLICS PER LLUITMENTS PRIVATS

El passat 26 d'agost els Artanencs vàrem poder assistir gratuïtament a un concert patrocinat pel Consell Insular de Mallorca i una entitat privada. Va ésser un concert extraordinari en el sentit de que no és cosa ordinària o habitual que es pugui escoltar al nostre poble tota una orquestra. Sense anar més lluny, l'Orfeó Artanenc no en va poder trobar cap per a l'estrena de la missa de Schubert.

No podem menys que aplaudir que el C.I.M. es gastí els doblers en subvencionar la cultura musical per tota Mallorca. El que no ens pareix tan plaudent és que activitats com la que ens ocupa, finançada amb diners públics, en lloc d'ésser canalitzades mitjançant entitats públiques com correspondria, per exemple a l'Ajuntament o al mateix C.I.M., ho siguin per entitats privades, com certa revista, amb el fi de prestigiar-la. Tal política "cultural", duita a terme pel Consell Insular de Mallorca, a més d'ésser un bon menjar per tota mena de clients mediocres, constitueix un clar signe de corrupció i d'utilització de les institucions públiques que afavoreixen interessos particulars.

BELLPUIG sempre ha defensat que els diferents col·lectius culturals siguin subvencionats pel desenvolupament de les activitats que li són pròpies, sempre i quan justifiquin els seus presupostos i actuacions. Altra cosa molt diferent és que l'Administració desviï les activitats culturals per ella promogudes, en benefici de tercers.

LA COMISSIÓ PROVINCIAL D'URBANISME I SA DUAIA.

La CPU hauria d'ésser un organisme que vetllés atent a que es complissin les lleis, hauria d'ésser un organisme que en cas que qualche ajuntament permetés desmans ell hauria d'intervenir aturant-los, tocaria ésser l'organisme que mirés per la integritat i l'harmonia del territori, per la protecció d'aquells valors urbans o naturals que s'han de conservar, i hauria de donar exemple a les altres institucions de com s'ha d'ordenar el territori.

La trista realitat és que quan arriba el cas per a l'únic que serveix la CPU és per beneir desastres, per permetre irregularitats, per posar traves a qualsevol protecció i per passar inclús per damunt la llei i donar llicències allà on l'Ajuntament els ha prohibides mitjançant una suspensió totalment justificada. Aquest és l'exemple, la llum que ha donada amb el cas del xalet de Sa Duaia, la nostra Comissió Provincial d'Urbanisme.

I és segurament el que desitja el seu president el Conseller d'Obres Públiques i d'Ordenació del Territori, Jeroni Saiz: Alligonar de com s'ha d'acabar de desfer i de com s'han d'acabar de desmantelar els darrers restes de la terra dels nostres pares.

BELLPUIG

ARTÀ

Nº 13, VI EPOCA

10 DE SETEMBRE 1989.

**REDACCIÓ
I ADMINISTRACIÓ:**

C. Rafel Blanes, 10, 1ª ARTÀ

Dipòsit legat: P.M. 57-1969

IMPRIMEIX:Gràfiques Llevant
C/ Ciutat, 55. ARTÀ.**HAN COL·LABORAT A AQUEST NÚMERO:**C. Obrador, G. Bisquerra, B. Tous, J. Adrián, A. Picazo,
P. Ginard, A. Genovart.**ADMINISTRADOR:**G. Bisquerra (Tf. 562288). **Col·laboren:** C. Guerrero, Mª A. Sureda.

De La Colònia

A. Genovart

CRONICA ESTIUENCA

Molta gent, calors fortes i bona animació han marcat un dels estius més moguts a la Colònia on el que manco hi havia eren coloniers. Els visitants, estiuejans, gent de pas i estrangers han omplert la vorera de mar, els establiments comercials i els nostres carrers. A algú li he sentit comentar "la Colònia ja no és el que era", altres, en canvi, afirmen que "llocs com aquests no se'n troben a la resta de l'illa". Opinions apart, el fet indiscutible és que la nostra Colònia creix -a vegades amb desmesura com el cas de s'Estanyol- i tota la costa queda invadida per gent que cerca l'esplai, la fresca o els esports nàutics.

Els renouers de sempre, o uns altres, ves a saber, han romput l'habitual calma de les nits d'estiu fent carreres de motocicleta o cotxe més tard de la una de la matinada. Els bars, restaurants i comerços han fet -mai més ben dit- el seu agost. El camping ha estat ocupat, encara que de forma irregular, en un 70 %. El temple parroquial ha estat refrigerat, essent aquesta una bona millora, ja que el sistema es pot convertir en calefacció a l'hivern. Les festes de la Mare de Déu i la tómbola parroquial foren tot un èxit. El punt negre l'hem de situar en els dos morts que hem tingut durant l'agost: En Llorenç Más i en Joan Garau, de 72 i 56 anys respectivament, moriren marcant així un "rècord" en aquest any 89 en el que ha augmentat fortament el nombre de defuncions.

Le pluges i el vent fresc de nord en que es despedí el mes d'agost, a més d'alleugerir l'ambient càlid i aferradís purificant l'atmosfera, retornaren la calma i la tranquil·litat que la Colònia ha recobrat en gran manera aquests darrers dies.

NOVA BÚSTIA DE CORREUS

Un bon dia, d'això en fa dues setmanes, aparegué a la plaça de Sant Pere una enorme bústia, alta i de forma quadrada, de les darreres que ha fet Correus. Ens alegràrem perquè pensàrem que aquella nova i gran bústia substituiria l'obsoleta finestreta que des de sempre hi ha hagut a ca'n Damià. La sorpresa vingué quan anaren passant els dies sense que la bústia fos calçada a terra, constituint una eina de joc per l'al·lotja que a més de llevar-li el plàstic envoltori la feien correr, al manco uns metres, d'un lloc a l'altre.

Preguntant el motiu de perquè la bústia no era clavada de forma definitiva se'ns digué que se cercava un emplaçament adequat. No creis que quan es du una bústia nova, bé sigui l'Ajuntament, els de Correus o el qui l'ha comanada, hauria de saber quin és el lloc exacte que ha d'ocupar? Però es veu que els responsables deuen tenir preocupacions més serioses i aquest "detall" per a ells no té importància. De totes maneres benvingut sigui l'artefacte i que prest el vegem en funcionament.

EL CAMPING

El Camping Club San Pedro, de primera categoria, amb capacitat per quasi 500 persones està considerat com un dels 10 millors d'Espanya i durant aquest estiu ha tengut una ocupació, encara que irregular, del 70 % de la seva capacitat. Així ens ho explicava el seu director Agustín Arasa que a més afegia que el millor turista i campista és el mallorquí. Aquest, ens deia Arasa, ha descobert el gust d'estar en contacte amb la natura fugint de l'ambient carregat de les ciutats.

El Camping Club San Pedro restarà obert durant tot el mes de setembre i té tots els serveis necessaris (supermercat, self-service, bar, etc.) a més d'unes instal·lacions esportives on es poden practicar tota una sèrie d'esports que van des del tir amb arc fins al tennis, passant pel volei-bol, etc.

ecos

JULIO-AGOSTO

NACIMIENTOS

Día 1 de julio.- José Soler Sancho. Hijo de Guillermo y María. J. Estelrich. 3.

Día 3.- Antonia Capó Bisquerra. Hija de Benet y Antonia. Virgen María 14. Colonia.

Día 14.- Antonio Vaquer Palomar. Hijo de Antonio y María del Carmen. Amadeo. 28.

Día 17.- Antonia Servera Sureda. Hija de Bartolomé y Francisca. Pep Not 36.

Día 20.- Juan Serrat Font. Hijo de Mateo y María. Sta. Catalina 40.

Día 28.- Marc Obrador Sureda. Hijo de Pedro y Catalina-Jesús. Gómez Ulla 8.

Día 28.- Jaume Femenías Femenías. Hijo de Jaime y María Teresa. Vila Nova 25.

Día 29.- María Llitesas Longas. Hija de Pedro y M^a de los Angeles. Bellpuig 15.

Día 9 de Agosto.- Ruben Bernad y Pérez. Hijo de Miguel y Mª Dolores. Cuatre Cantons 23.

Día 10.- Cristina Sancho Vives. Hija de Miguel y Catalina. Balma 8.

Día 11.- Rocío Brunet Jiménez. Hijo de Ignacio y Rocío. Gran Via 02.

Día 12.- Antonia Llitesa Espinosa. Hija de Antonio y María. Amadeo 6 D.

MATRIMONIOS

Día 1 de Julio.- Mateo Gomila Riera con Margarita Riera Artigues. N.D. en son Servera.

Día 15.- Manuel Martos Ortiz con Catalina Morey Esteva. N.D. en Manacor.

Día 10 de Agosto.-Herald-Roland Weiss con Carina Mora Griso. N.D. en San Mateo 18. Colonia.

Día 12.- Juan Girard Gayá con María Pons Segura. N.D. R. Blanques 86.

Día 19.- Mateo Morey Alzamora con Mª Isabel Planisi Gili. N.D. Colonia.

Día 19.- Francisco A. Reyes Jiménez con Bárbara Parelló dalmou. N.D. Juan Alcover 8.

Día 26.- Rafael Nicolau Carrió con Bárbara Sastre Alzina. N.D. Finca Es Vidrier. Capdepera.

DEFUNCIONES

Día 9 de julio.- María Oliver Solivellas. a)Moma. 86 años. Ciutat. 50.

Día 16.- Pedro Girard Pastor. a) Des Serral. 83 años. Pou d'Avall 10.

(passe a plana 8)

Noticiari

PRIMER CONCURS MONOGRÀFIC DE CANS DE BESTIAR

El proper diumenge dia deu, a la Gran Via, a partir de les 10,30' del matí, tindrà lloc el primer concurs monogràfic de Cans de Bestiar. Tots els cans presentats a concurs hauran d'anar acompanyats de la seva corresponent vacuna anti-ràbica. El concurs constarà de tres categories, tant per a mascles com per a femelles: quissos de menys d'un any, exemplars joves i exemplars adults. Es concediran dos premis per a cadascuna de les sis categories, així com una placa de record per a cada un dels participants. A més, hi ha un trofeu per a l'exemplar d'Artà, Capdepera, Son Servera o Sant Llorenç que tenguí el millor barem. Els trofeus són donats pel nostre Ajuntament, que organitza la prova conjuntament amb el Club Español de Cans de Bestiar.

Ara fa deu anys que en alguns indrets de Mallorca es va començar a protegir i promocionar aquesta raça autòctona. A Artà aquesta tasca fou iniciada, entre d'altres, per en Miquel Ginard "Sarasate" i en Rafael Font. Des del primer moment trobaren exemplars molt purs com "Lupo de S'Amellear", que pràcticament coincidia amb els estàndards actuals.

VA DE TEATRE

La companyia del Teatre Lliure de Barcelona, de la qual forma part el nostre virguer Joan Matamalas "d'es Colmado", actuarà els propers 8, 9 i 10 de Setembre a l'Auditori de Palma. L'obra en qüestió és **Les Noces de Fígaro** de Beaumarchais, fins ara un èxit de crítica i públic. L'oportunitat no es pot perdre, i menys tractant-se del Teatre Lliure.

EL COMERÇ D'ARTÀ ES TRANSFORMA.

Les botigues de Can Guixó i Ca Na Vermella tancaran al públic pròximament i pot ser que no siguin les darreres. Mentrestant quatre noves botigues s'obriran al carrer Gran Via, una de vimeria i sabates, una perfumeria, i altra de moda.

L'amo En Guixó ens va dir que "Es grans magatzems ens han fet pols a les botigues petites. Abans, al poble n'hi havia més de quaranta i ara no en quedaran més de sis, a més des dos supermercats. Les ofertes que fan aquests grans magatzems i supermercats són més barates que els preus de compra que tenim nosaltres. Duim la botiga fa més de quaranta anys, però així no podem seguir".

La botiga de Na Vermella ha funcionat durant 24 anys i tanca per jubilació dels botiguers.

La reconversió del comerç al poble sembla que continuarà encara, ja que ha aparegut una nova oferta de locals comercials al carrer Ciutat.

Els grans comerços i magatzems estan desplaçant les petites botigues cap a altres sectors on la competència no es tan forta o que encara no existia al poble. *Renovar-se o morir...*

I TORNEIG DE BASQUET FIRA D'ARTÀ

La Fira de setembre d'enquany és motiu aquests dies de la celebració d'un primer torneig de bàsquet que du el seu nom. Organitzat pel C. E. Sant Salvador i patrocinat per l'Ajuntament i algunes firmes comercials es realitzaran una sèrie de partits força interessants. El divendres 8 l'Esports Juma s'enfrontarà al Jovent de Palma a les 20 hores. El dissabte s'obrirà el torneig pròpiament dit amb els enfrontaments Ciutat-Sanimetal a les 19 hores i Perles ManacorGESA d'Alcúdia a les 21 hores. El diumenge següent, dia de Sa Fira, a les 18 i 20 hores respectivament es jugaran les eliminatòries finals. Oferir bon bàsquet als afeccionats, augmentar i consolidar la relació de socis del club i acabar d'enllestir-ho tot per a la temporada que comença són els objectius bàsics d'aquest torneig.

TAMBE HA ESTAT NOTICIA...

* Dia 5 d'Agost va finalitzar el període de presentació d'al·legacions a les NN.SS.. Se n'han presentades unes 17, entre elles una del G.O.B.

En pròxims números ampliarem aquesta notícia.

* La majoria dels camins de foravila del nostre municipi han estat netejats

Els bombers fa 3 mesos que esperen pasar al nou local

PLUVIÒMETRE ÀREA URBANA JULIOL

Dia 2 2 litres m2.
Dia 9 1 litre m2.

TOTAL 3 litres m2.

AGOST

Dia 10 14,5 litres m2.
Dia 31 65,- litres m2.

TOTAL 79,5 litres.

De darrera hora:

Dia 6 de setembre.-
95 litres el m2.-

passat festes

PARTICIPACIÓ MASSIVA A LA FESTA

Podríem començar aquest resum del que foren les passades festes de Sant Salvador amb aquesta frase castellana "Ni los más viejos del lugar...". I és que de cada any reprenen tant en quantitat com en qualitat.

Del dissabte 29 de Juliol al 7 d'agost, el poble va gaudir d'una gran varietat d'actes extraordinaris, tant per a petits com per a grans i fins i tot per als més avançats d'edat. I per a tots els gusts. Actes esportius, culturals, recreatius, d'art, religiosos, etc., i que no enumerarem perquè de tots és sabut el programa desenvolupat. Així mateix en destacarem uns quants que a la nostra opinió se'n dugueren la pauma.

En primer lloc la gran setmana precursora. El Jinkama del dilluns tot un èxit de participació. Més de 200 persones remogueren cel i terra per complir les proves sollicitades pel jurat. Al final el primer premi pel grup que encapçalava Ca'n Faro.

Tot un rècord el concurs de síndria, que si bé l'any passat quedà amb 4,300 ks.enguany va ser més difícil ja que els concursants no es podien moure del puesto de la menjua fins al final i quedà amb la friolera de 3,800, guanyador en Medina.

El Marató va obtenir millor marca, quedant amb 11 minuts 15 segons. Tota una proesa, a càrrec dels forans. El primer artanenc va ser en Joan Martí, seguit d'en Joan Ginard i d'en Joan Ginard Esteve. Els participants passaren dels 275.

Les verbenes tot un èxit de participació. La primera organitzada pel Club de la 3ª Edat, amb una orquestra sinó de qualitat, sí de bona voluntat, feu ballar els nostres majors fins que el cos va aguantar.

La del divendres malgrat els grups de torn no eren res de l'altre món, feren ballar molta joventut i bastants de majors fins prop les cinc. Després el jovent al Dorado i al Trui fins devers les 8 del matí.

Però la festa més multitudinària va ser la del dissabte, dia 5. Enguany, tal volta per ser en dissabte va passar la mida. No hi cabien més ànimes entre Cas Canonge i el carrer des Puput. Els cafès replets de teuletetes que impedien el pas, i a la verbenà fins més de les dues

no podien transitar. La del diumenge, no tan plena però més participada perquè l'orquestra Manhattan va tocar més d'hora i mitja i la gent va ballar tot el temps suant la darrera gota.

No volem llevar mèrits ni participació a altres actes com foren les carreres de cavalls, futbol i teatre on també la gent s'hi abocà essent uns bons números de festa. També les distintes exposicions, actes religiosos, tómbola i en general tots els actes es desenvoluparen en un clima de festa major.

Pensam que poques coses negatives hi va haver. Potser no hi hagués massa qualitat però tot va ser gratuït per a tothom, motiu pel que no podem protestar massa. O una cosa o l'altra.

G. Bisquerra.

GERALD VINCENT Escola d'idiomes

- * Anglès, Alemany.
- * Spanish, Catalan (FOREIGNERS)
- * Recuperació i reforç EGB, BUP, COU
- * Preparació Examen Cambridge.

Plaça Conqueridor, 11 - ARTA

CASA BOTELLA
Carrer Major, 34 ARTA
Teléfono 50 22 54

COCINAS THIMSEL
FRIGORIFICOS

GRAN EXPOSICION
AIRE ACONDICIONADO
VENTILADORES

una xerrada amb ...

EN JOAN GINARD FERRER a) SARASSATE

Avui presentem una conversa mantinguda amb aquest home ja molt popular a la nostra vila i que no necessita de presentacions ni "curriculum", ja que tothom el coneix pel seu caràcter obert i la seva fama de bon artesà.

Darrerament en Joan ha sofert una malaltia que l'ha tengut apartat de la feina i la tertúlia, però ara sembla molt recuperat. Té ganes de conversa, símptoma de molta millorança perquè és una persona molt conversadora.

- Joan, una vegada recuperat del tot, penses deixar ja definitivament la vida de la feina?

- Idò no. Tenc un bon mirall en el meu company en Pere Pujol. Ell ha sofert una malaltia greu de cor, i fa tota la feina que pot i vol, així que jo pens tornar modelar el ferro i l'acer, els anys no compten.

- Quina obra consideres més important aquests darrers anys?

- Una de més de dos metres, homenatge al violinista i que l'ha adquirida un artanenc, cosa que m'ha satisfet molt.

- I quines són segons tu les obres més ben logrades al llarg de la teva vida?

- La primera la Verge de la Pau. L'obra dedicada a la Família, instal·lada a Manacor. Llavors la que tenim a Artà, representació de la Humilitat i Noblesa, i ara la del violinista.

- Creus que la gent aprecia de veres la teva feina?

- Pens que sí, a més m'ho ha demostrat amb fets. Darrerament molta gent m'ha visitat per demanar-me obres i interessar-se per la meua salut. Dins Artà hi ha 30 obres meves i altres fora del poble. Fins i tot a l'estranger. A Finlàndia n'hi tenc 80 i altres a Suècia i altres països on valoren molt bé la meua feina. A Finlàndia s'estranyen que les meves obres siguin forjades a cop de martell, ja que ells ho fan tot amb peces soldades.

- Joan, ferro o acer?

- Ferro, ja que té l'aventatge de ser bo de modelar, però l'acer està més de moda.

- Deixaràs continuïtat a la teua feina?

- Sí i no. L'únic que podria i en sap és el meu fill Miquel, però va darrera els diners, cosa natural, ja que no es pot viure d'aplaudiments. És diferent de mi, que quan he tengut un duro net ja he estat feliç, però això no es pot imposar.

- Recordes les exposicions que has fetes?

- No. Són moltes però no record quantes. Per Sant

Antoni era la meua gran cita amb el meu públic a Artà. També n'he fetes a molts altres indrets, entre els quals a Palma i a l'estranger.

- Has tengut contraris o adversaris?

- Adversaris no perquè he estat l'únic a Artà en la meua especialitat. I contraris pens que tampoc ja que el meu caràcter és obert i he trobat sempre comprensió i amistat.

Acabem la conversa amb en Joan Sarassate, un home que el proper octubre complirà 74 anys i que, malgrat la recent malaltia soferta i el pes de l'edat, ben prest el veurem altra volta feinejant al seu taller, modelant el ferro i l'acer, per sorprendre-nos amb les seves obres, i també gesticulant pels carrers i cafès donant compte de les seves quimeres i truis, que són la seva vida i personalitat, i que sense això deixaria d'esser el qui és: un home polèmic i discutit però amb un carisma personal únic en el seu gènere.

G. Bisquerre.

necrològica

El passat 22 de juliol va morir d'accident la jove artanca Mª Isabel Algaba Pascual, a l'edat de 16 anys.

De cada any són més freqüents els accidents a les nostres carreteres, però són pocs els mortals en persones a una edat tant prematura com la que ens ocupa.

BELLPUIG es fa eco del dolor dels pares de na Mª Bel, als seus germans i demés familiars, als quals feim arribar la nostra sentida condolència. Al cel sia.

(ve de plana 4) **ECOS**

Día 22.- Mª Isabel Algaba Pascual. a)Paies. 10 años. Almudaina 5.

Día 23.- Kitty-Marie Sjberg. 73 años. Paseo Colon 5.

Día 28.- Juana-Ana Centó Riera. a)Paies. 85 años. Bellpuig. 5.

Día 30.- Antonio López Solano. 77 años. Rocas 20.

Día 2 de Agosto.- Francisca Sancho Roselló. a)Leva. 95 años. R. Blanés 82.

Día 2.- Alejo Alcover Sanseloni. a)des Recó. 88 años. Parras, 86.

Día 8.- Bárbara Ferrer Gelaert. a)Garrova. 86 años. J. Serra 18.

Día 12.- Isabel Guisacfré Soier. a)Clapera. 79 años. Major, 38.

Día 13.- Lorenzo Més Homar. a)Regidor. 71 años. San Mateo 3. Colonia.

Día 20.- Francisco alzina Sancho. 71 años. Colonia.

Día 26.- Juan Barrientos Sánchez. 74 años. Residencia de Artà.

Día 27.- Antonia Bravo Parada. 84 años. Sorteta.

Día 27.- Bartolomé Cañellas Ripoll. a)Cañellas. 75 años. Rocas 3.

PER UNA BONA CONSTRUCCIÓ

TONI MASSANET

ARTA

C/. Apolo, 5 - Tel. 56 27 44

esports

FUTBOL

HA COMENÇAT LA LLIGA

AT.RAFAL 1 ARTA 1
ARTA 3 ALCÜDIA 4

Comentari:

Ha començat la lliga a Preferent i l'Artà ja està amb un negatiu al seu casiller.

Es prest encara per jutjar la marxa de l'equip però pel darrer resultat a Ses pesqueres podem deduir que li falta qualche jugador que canalitzi el joc i que sia capaç de fer resoldre els partits a les primeres parts i no anar contra el temps fins al final.

L'Alcúdia sí va saber resoldre a la primera part, és ver que els locals després s'animaren i si no varen empatar o guanyar el partit va ser per mala sort, però el resultat va ser que els dos punts volaren a les arques dels alcudiençs.

A destacar la màxima puntuació que als dos partits ha obtingut en Quique, i que fa que encapçali la classificació de la puntuació de Preferent.

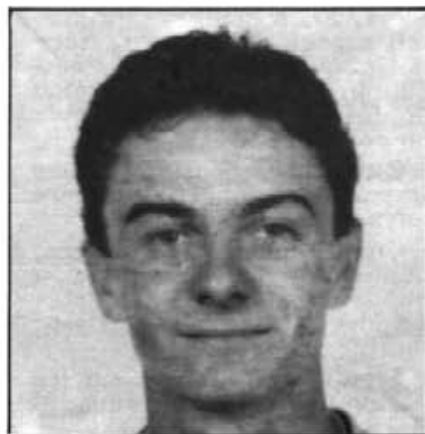
TIR AL PLAT

N. CAPO', campió juniors de Balears

El passats dies 2 i 3 de setembre el jove Nadal Capó Sureda va participar al campionat de Balears de tir al plat al camp de Palma, en el concurs de Fossa Olímpica, guanyant el primer premi a la categoria de Juniors, incrementant la seva vitrina amb un trofeu i la plaça que l'acredita com a campió d'aquesta modalitat.

En Nadal des de la seva infància ha tingut la curolla de la caça amb escopeta, cosa que l'ha duit a destacar-se com una promesa a l'esport del tir. De fet està seguint les passes del seu pare i padrí i també ha tingut el recolçament dels amics en Miquel Carrió i en Pau Cabrer, al qual anomena en to amigable "es capità".

Dins la seva afició al tir ha pres part a moltes competicions oficials dins la nostra illa i l'any passat aconseguí el tercer lloc a

la mateixa competició d'enguany, i el segon al campionat de Balears de Mini Fossa.

A finals d'aquest mes pensa anar a Badajoz a una tirada de 200 plats, puntuable pel campionat d'Espanya, i encara que no creu dur cap premi, sí té molta il·lusió en participar-hi.

Té vostè

QUALQUE PROPIETAT
PER A VENDRE?

Vengui al carrer Ciutat número 36 d'Artà i li explicarem com li podem ajudar a trobar el millor comprador al millor preu.

IMMOBILIARIA CAÑADAS
Telèfon 56 21 90

LA MENESTRALIA BEN ENTESA

Els Butlos són una ètnia especial. Primifilats, formals, intel·ligents, artistes i, quan tenen raó, caparruts fins a la llum del sol. Aquesta nissaga té nom propi dins el bategar històric del nostre poble. Ho diuen ben a les clares obres tan importants com el Centre Social, Na Batlessa, construïdes pel padrí dels Butlos actuals, Mestre Joan Quetglas Tauler.

L'any 1866 Don Toni Blanes Juan, Patró, li encarregava la delicada edificació de la Casa Gustosa, avui Centre Social.

Dia 12 de maig de 1901 Don Enric Galiano Teixidó, presentava el projecte de Na Batlessa a l'Ajuntament, posant en les mans de Mestre Joan la construcció i sol·licitant l'aigua corrent el 9 de setembre següent.

Aquí feim un replà per dir que l'antic abeurador de la carretera nova fou conseqüència d'un acord municipal pres el 27 d'octubre de 1895. "...construir un abrevadero en la carretera del Estado denominada Na Batlessa". A la foto inclosa s'hi veu una bístia enganxada bevent-hi. Per tant, el topònim popular de Sa Carretera Nova, és del tot encertat.

El Senyor Galiano adquirí la finca pel setembre de 1900. "La finca denominada Na Batlessa de Artá está registrada en el Registro de la Propiedad de Manacor. Tiene de extensión 46 áreas y 62 centiáreas (4.663 m²), suscrita en el tomo 887, libro 63 de Artá, folio 166, finca 2.666, inscripción segunda a favor de D. Enric Galiano Teixidó, por compra que hizo a Doña Margarita Sancho Billón (de la Jordana) en escritura otorgada en Artá el 15 de setiembre de 1900, ante el notario D. Antonio Massanet. Valor de la finca: 100.000 ptas." El preu real de Na Batlessa queda desglossat així: solar: 130.000 ptes. Jardins: 7.000 ptes. Barreres i tuberries: 5.000 ptes. Edificació: 100.000 ptes. Total preu definitiu sense els mobles: 242.000 ptes.

Don Enric era casat amb Dona Maria Antònia Blanes Playa, Senyora de gran continença i adinerada en el llunyà Puerto Rico.

La venedora de Na Batlessa, Dona Margarida Sancho Billón, aleshores era viuda de Don Pedro Moragues Vives. Nascuda en 1846 i difunta en 1931. El matrimoni fou estèril de descendència.

L'any 1924 En Joan Ferrer Nadal, de Sa Blanquera de Sant Llorenç des Cardassar establia els sobrants de Na Batlessa que anaven des del Dorado al carrer Llebeig, Banc Hispano, Can Picó, Banesto, Cardenal Despuig, el carrer paral·lel de Mestral a Vinya, lateral de Ca'n Joan Manyà, de 29-30 metres per 5'50 metres d'amplària. L'actual carrer Cardenal Despuig havia de tenir un mínim de 13'50 metres d'amplada. Tenint en compte que la forma de la finca estava envoltada d'edificacions, l'eix del carrer Despuig es projectà pel centre de la finca, a fi de què els solars que es poguessin traçar, tenguessin el fondo segons costum dins Artá. L'arquitecte era Don Josep Alomar i el batle Don Toni Casellas Estevà.

Mestre Joan Butlo casà amb Aina Quetgles Sancho el 16 de febrer de 1878. Havia nascut el 1849 i morí, de senilitat, el 8 de novembre de 1931 amb 80 anys complits.

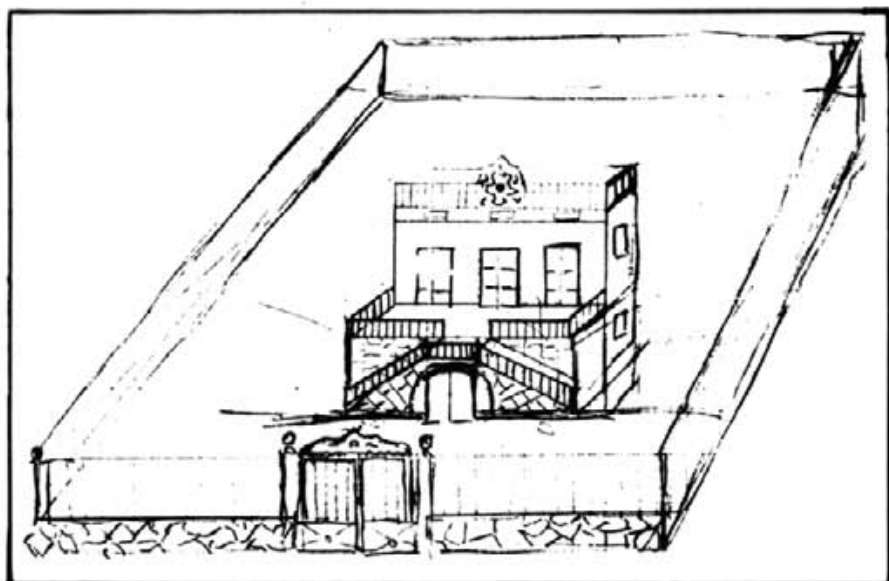
Mestre JOAN QUETGLAS TAULER

Si mos atenem a les obres no hi ha dubte que actualment tendria títol d'arquitecte. Hem vist plànols de cases dissenyats per ell sota la ressonant signatura "los planos hechos por mí porque en este pueblo no hay arquitecto". I tals vivendes resten sense un crull ni cap mena de regràs ni ferro ni ciment mallorquí. No em parlem del portland. Aquest material era tan desconegut com ara els homes de quatre orelles.

El secret consistia en la verticalitat més absoluta, assentada sobre uns fonaments que, si trobava el flux, per-poc arribaven a l'esquinzell de l'infèrn. Parets verdes de calç i pedra, mitjanades de terç, cellers i cisternes de volta de marès de 30 per 90 per 50, picades a cop d'escodra i bec grua, amb els escaires a força de ribot, sentenella i regla de nord, però assecada a l'ombra almanco una vintena d'anys.

Durant el forjat de l'escala de Na Batlessa, totalment de marès, mestre Joan confià la volta al seu fill Joan, casat amb Catalina Pascual Font de Son Pentinat el 18 de març de 1899. "- Joan. Et dones amb coratge de picar s'escala? - Monpare, després d'haver picada la gornisa de Ca Don Toni Patró, me pareix que no hi tendré massa problemes. - Iddò, vius, no és tan bo de fer com te penses".

Mestre Joan Butlo, fill, es posà pim pam pim pena. Forja l'escala una meravella. Recent, vingué de visita Don Galiano, amb la dissort que quan passà per davall l'arc que dóna al celler i despatx de N'Aina Cortès, la pedagoga, esvergà paparra i amb la carabassotada el capell de galleta li caigué a terra. Tot indignat En Galiano cridà Mestre

Primer esborrany de Na Batlessa.

Joan: "- Escolta, aquesta curva s'ha d'alçar sigui com sigui". "- Impossible. Està marcada així i no es pot fer res pus". "- Abaix, idè". "- Espera un poc". Mestre Joan agafà el seu fill explicant-li el succés. "- No vos preocupeu. Li faré un retall al mig i per dins aquesta escombrada hi passarà amb capell i amb so paraigo estès".

Si visitau Na Batlessa fixau-vos amb el detall; de la dificultat del tram en dona una mostra l'arrambador. El fuster perdé la tirada havent d'enllestir-lo amb una afegidura.

Personalment, qui m'ho féu notar fou En Joan Alzina, Claper. L'esboç que podeu veure pertany a la idea del Senyor Galiano. Mestre Joan Butlo li plantà cara fent-li veure que servava més tort que un mul sense arregar.

El casal tenia molt volum i poc estatge. S'havia d'eliminar el terrat, per guanyar un porxo; l'entrada a cotxeres havia de ser lateral i així l'accés per la terrassa i sala noble tendria una escafa d'un ramal en forma de ventall, guanyant metres a favor del jardí. Mentre que la balustrada envoltaria tot l'edifici i la finestra central es convertiria en un balcó. "- Bon punyetes, Don Enric, vostè faci una cosa: canviï la façana de davant per la part posterior i assumpte arreglat". "- Joan, m'has conveçut. Endavant ses atxex i es capellans darrera". També són de remarcar les juntes exteriors de les

parets. Moltíssima de gent pensa que el repleu és de ciment mallorquí, quan en realitat el material és betum de primera. El betum es feia dels tests i peces tarades de teulera, amb una molturació finíssima i porgament posterior, sense altres aditius. Els resultats estan a l'abast de tothom que ho vulgui comprovar. La façana de Na Batlessa, doncs, roman nova de trinca a causa del betum pastat amb aigua. Solsament.

Abans, el dia 27 de febrer de 1887, a Mestre Joan se li concedia permís per fer la casa del carrer Toni Blanes, 36, abans Puput. Quin atreviment tan ferest voler viure al carrer de la Forca!

No obstant, la venda de Na Pericono pel seu propietari D. Rafel Massanet Sancho, prevere, a l'Ajuntament, no tingué lloc fins al 9 de juliol de 1910. L'any 1905 es dugué a terme un expedient administratiu de Real Ordre de 9 de juny de 1901, a fi que el Municipi adquirís una finca per mercat públic. Dia 28 de març de 1906 el Ministre de la Governació aprovava la compra i així l'Ajuntament es convertia en propietari de la Plaça Nova, pel preu de 1500 pessetes, segons escritura nº 265 otorgada pel notari D. José Palmés i Simó, essent els signants D. Guillel Tous Ginard, Batle Canals, i D. Andreu Sureda Sancho de S'Auma.

(continuarà)

Viatgi Millor
amb
Viatges Millor

VIATGES millor.

G.A.T. 820 Telex 69565 VGOR E
Calle Binicanella 12 - Tels. 585515/52
CALA MILLOR

Carretera Cala Agulla 17
Tels. 564017-564300- CALA RATJADA

Venta de billetes de avión y barco
Nacionales e Internacionales
Excursiones programadas, etc.

FOTOGRAFIA HISTÒRICA

Foto general de Na Batlessa cedida per Gabriel Torres Ginard.

Aquesta impressionant fotografia és feta per Don Jaume Sancho el magnànim apotecari Cusí, pare de Don Pedro Sancho, Cusí. La part dreta, a cop d'espill, sembla desproporcionada. Intentarem resoldre-la. A mà esquerra i en primer terme, un carro de posts carregat de fems davant Cas calciner Carrillo (avui Elèctrica Canet), padrí d'En Pedro, Jaume i Tomeu Carrillo. La cantonada del carrer Pep Not, amb l'estrenada casa de l'any 1905, d'estil xilè, de l'amo En Joan Forteza, pare del plorat Mestre Joan Picó, mostra l'orgullosa tramuja piramidal, atalaia pròpia dels terratinents colonials per defensar la propietat privada. El solar de Ca's Metge Terres, avui Correus, la qual casa fou construïda pel propi metge de nom Francesc Sard Lliteras, casat amb Catalina Sureda Lliteras, Tafona, el 27 de juny de 1895 i pares de Don Joan Sard, ja difunt i exoficial administratiu de l'Ajuntament a més de fervorós d'En Tomeu Flaquer i devot de la bona taula. El quadrat de Na Pericona, plaça del Conqueridor, Cas ferrer Carrillo, antic quarter de la Guàrdia Civil i predecessor de l'Hotel Quetglas (Ca'n Joan de S'Hotel), Ca S'Asdoro que és la vivenda actual de Na Bàrbara i Catalina, tia i mare d'En Toni, Pedro i Julià de "Telèfons" i la tafona, Foto Torres, feta per Mestre Mateu Obrador, Claret l'any 1911.

Les acàcies tenen una pedra just als baixos de les soques per protecció dels carros.

A la dreta la palmera està dins un clot de la finca Na Batlessa. Hi havia una barreta per entrar-hi amb un caminó de ferradura. Avui és el Bar Dorado. Seguint costa avall els solars de Ca'n Terres (Banca March) i els terrenys de l'actual carrer Cardenal Despuig i el Casal de Cultura. Vegeu dins el jardí un templet d'esplai que els senyors empraven per les visites i prendre la fresca. A la cantonada de Cas Jusepets (Es Trui) un cavall mallorquí s'atipa de cubates de S'Hort des Brill, mentres dues dones vestides a l'ample, fan camí amb al·lot i panera. Ja en el carrer d'En Puput, Toni Blanes, trafega un genet per sobre un mul amb bargadells inclosos. No podem allargar-nos. La foto diu moltes més coses, i està feta l'any 1912 per Don Jaume Sancho, Cusí, braç dret i amic de l'ànima del Senyor Galiano.

Sols un minúscul incís; el carrer Pep Not, la Plaça Nova i el carrer Montserrat Blanes foren nomenclaturitzats l'any 1909. El primer en honor del batle Not, Josep Sancho Sureda, qui posà orde entre el 1771 i el 1773. La Plaça Nova o Na Pericona, en memòria del Rei En Jaume el Conqueridor i el tercer en glòria de Don Montserrat Blanes Juan "beato Patró".

Xerrim-Xerram

DE LES FESTES PATRONALS, aquesta estrafolària secció no en pòt parlar, perquè l'empirreume que l'engirgola, per motius de salut de la mitja costella, sols va disposar d'una estoneta per veure les cuixes a la localista villafranquera i beure un refresc al Bar Centro. Suposam que hi hagué "burbai" per a tothom, opinions de tota mena, meules i resagues a trompons. Per tant, ens aplicarem dues dites autòctones: "absència i presència, no casen". "A Artà amb dos murtons fan Nadal i amb un llucet s'il·luminen". Au, idè. Un altre any serà si abans no anam a les Etiques, partit judicial de Son Curt. També feim a sebre que d'ací a vinents temporades criticarem l'Ajuntament i a la Gran Enciclopèdia Mallorquina.

ALHORA, MOS N'ADONAM que el poble més noble de tots els pobles i es veuran és Artà. El nostre raconet de Llevant prospera i progressa miraculosament. En temps d'antigor, per fer un jersei es necessitava la llana de sis ovelles i el xot. Avui, amb la coa n'hi ha prou. Per vestir una famella, entre rebosillo, gipó, botonadura, faldetes, calces, mudada, manegots, mocador de cap i mantell eren necessàries les herbes de Sant Joan gran i Sant Tòfol nan. Volem dir que, per tapar una dona, les mestresses modistes cossien cinc canes de roba. Ara mateix, els escapulons de les retalladures sobren per cobrir tota la jovenalla. Però les nostres padrines eren molt més destres per fer les "feines". S'agombolaven, arregussaven els faldons i barrina closa. No importava si el xarop aterrava més fred que un nas de ca. Qualsevol ocasió servia per toilette. Quan el roi consumava el goteig dues potades amb el peu pla i el portal de les vergonyes romania higiènic i sec com mànec de cullera. Actualment, malgrat l'escassetesa de vestidura, tot són emperons i traves. Les cambres de bany (farcides de miralls, aigua corrent temprada i pasteuritzada, escurabaixos i alts, rodets de paper que llevarien l'engrut a l'as de copa de la plaça Espanya, marrells que traguen la sang just sangoneres, seients a motllo, des-

odorants, depiladors, potingos, graneretes per escurar i buguedar les deixalles culeres, pinzells per almagrar-se les celles i els ulls, màquines de segar mostatxos, perfums, tirassos unglats, saïms hidratants, llets d'embelliment que ningú en sap noves del breguer ni del munyidor, pintes, bucles, pinces, aspergis-mergis, esmolles, aclaridors, que deixarien la cabellera del lleó de la Metro just una troca d'espert) de res les serveixen quan la urgència s'imposa i empeny a la vela. No les queda altre remei que estrènyer, perquè, si li amollaven, riure-vos-ne de l'art figuratiu, tota vegada que la inspiració del forat negre després d'un sopar de matances és incontestable.

I ARA PER MATAR EL PORC EN DIVENDRES, ja tenim el presservatiu musical dels morros. Imaginem, que poc costa. Per exemple; quan l'acte sexual es consuma, aquell entona fragments d'obres musicals famoses. Podran escollir entre la Cova de Fingal, la Mort de Tristan, Infigenia in Aulis, les Noces de Fígaro, el Laberint, l'Amor Bruix (aquesta té Falla), la Penetració voluntària, l'Hostal de les tenebres, etc. Haguéssiu pensat, germans, en tal prodigi de cloenda amorosa? Veritat que no? Si és el que deim. Progrés sense cabresta. No obstant, col·legiu que els nostres avis gaudien d'una marxa enrrera de Mercedes. I s'enginyaven anant de cul i la feien bona per no mufar cantons ni barbelleres. Per ells tal sistema era practiquíssim. Fora embolics ni mestrances. Això sí: tiranyaven el camí del jutjat per empadronar descendència. Aquesta simplicitat de fer de cop el que puguis fer-ho prest, no comportava els entrebancs de l'època actual. Un servidor només té dins la mollera una cosa: què passaria si la cassette del presservatiu enlloc d'interpretar una musiqueta escaient, li passàs pel terrat d'investir amb

l'himne nacional, el Cara al Sol, o la Internacional Socialista? De segur que uns actuarien drets com un fus, els altres amb la mà dreta al cor i el puny esquerre com acostumava en Titoi. Els demés assenyalant mà estesa i braç sonant el lloc exacte per on sol ploure.

UNA BUFADA D'ULTIMA HORA ens fa saber que estan dissenyats els antibanyes. En cas afirmatiu, uns esglaiosos bramuls del Toro de Costitx donaran constància del succés, per escarniment de les òlibes de corral.

PER ACABAR, UNA NOTICIA TRANQUILITZADORA. A Aubarca i al Verger no hi hauran maniobres militars. Els responsables del corresponent ministeri, després de suadenques i acalorades discussions, previs estudis d'accés per part dels millors conductors de tancs, camions, canons, míssils de llarga distància, capaços d'arribar des de Na Fonoll a Coma Figuera, han pres l'acord que la cantonada de la Costa d'En Torreta, sols és accessible pels xòfers de Transports Pons, transportadors dels vadells d'En Toni Sua. Com que aquells no pensen militaritzar-se, doncs, el ministre de la guerra ha apartat definitivament el cas. I en bona hora i criteri perquè els quatre cantons de la Sala han de ser una exposició perenne de cotxes, lloques, paperassa, gargalls dejuns i medritxos de ca tal i com aconsellen les normes duvals subsidiàries per l'aprofitament del merdusim fins devers el segle XXV, època prevista pels Grande Covián de torn, amb la qual la manipulació genètica haurà aconseguit abolir, per real decret, viure sense menjar, motiu d'elogi i admiració vers el gloriós municipi, que féu història dins l'edat bajana de finals dels mil noucents, demostrant que una depuradora no tendria altre objecte que la cria de granots, agostencs, cabots i moscartes de grifo i xinxes de biga.

endevinetes

d'En Pere Xim

Funciona bastant bé amb un nom encertat de demanda un sacser ella marxa com convé perquè treu el sobrat. Què és? Prest ho diré.

Solució al nº 12: Es pa.